

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 15Co/73/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6220201071
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 04. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jaroslav Mikulaj
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2024:6220201071.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedu JUDr. Jaroslava Mikulaja a sudcov JUDr. Jaroslava Galla a JUDr. Klaudie Koskovej, v právnej veci žalobcu: Mesto Veľký Krtíš, IČO: 00 319 651, Komenského 3, 990 01 Veľký Krtíš, zastúpeného Nosko & Partners, s.r.o., IČO: 36 860 107, Podjavorinskej 2, 811 03 Bratislava - Staré Mesto, proti žalovaným: 1/ A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. D. X, XXX XX E. B., t. č. F. G. H. I., 2/ J. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. D. X, XXX XX E. B., zastúpenej Mgr. Michalom Zálešákom, LL.M, advokátom, so sídlom Heyrovského 14, 841 03 Bratislava, 3/ K. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. D. X, XXX XX E. B., 4/ J. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. D. X, XXX XX E. B., 5/ A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. D. X, XXX XX E. B., 6/ L. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. D. X, XXX XX E. B., 7/ M. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. D. X, XXX XX E. B., 8/ A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. D. X, XXX XX E. B., 9/ N. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. D. X, XXX XX E. B. a 10/ J. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. D. X, XXX XX E. B., 11/ O. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. D. X, XXX XX E. B., žalovaní 3/ - 8/, 10/, 11/ zastúpení žalovanou 2/ J. B. ako svojím zákonným zástupcom, o vypratanie nehnuteľnosti, na odvolanie žalovanej 2/ proti rozsudku Okresného súdu Veľký Krtíš zo dňa 25. októbra 2022, č. k.: 12C/14/2020-475, takto

rozhodol:

- Rozsudok okresného súdu potvrdzuje.
- Žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom okresný súd rozhodol tak, že žalovaní 1/, 2/, 3/, 4/, 5/, 6/, 7/, 8/, 9/, 10, 11/ sú povinní vypratať byt č. XX na P. poschodí bytového domu so súp. č. XXX, postavenom na parc. C KN č. XXXX, zapísanom na LV č. XXXX, vedenom Okresným úradom E. B., katastrálny odbor, pre k. ú. a obec E. B., nachádzajúci sa na ulici C. D. X E. E. B., pozostávajúci z 1 izby, predsiene, kúpeľne, WC, kuchyne a ostatného príslušenstva a vybavenia, bez ďalšej bytovej náhrady, a to do 15 dní od nadobudnutia právoplatnosti rozsudku, druhým výrokom žalobcovi proti žalovaným 1/ - 11/ nárok na náhradu trov konania nepriznal.

2. Predmetom konania je vypratanie bytu žalovanými, ktorí byt užívajú bez právneho dôvodu, nakoľko im nájom bytu zanikol uplynutím určitej lehoty, na ktorú bol dojednaný a z dôvodu neplnenia si povinností žalovanými s tým spojených tak nedošlo ani k predĺženiu zmluvy o nájme. V danom prípade ide o rómsku rodinu, kde žalovaný 1/ bol vo výkone trestu, žalovaný 2/ s deťmi obýva daný byt. Relevantnou otázkou bolo, či existuje nárok na poskytnutie náhradného bývania, či ubytovania. Určujúcou skutočnosťou bol však aj fakt, že žalovaná bola opakovane riešená z dôvodu rušenia nočného klúdu, požívania alkoholických nápojov.

3. Okresný súd rovnakým spôsobom rozhodol už svojím prvým rozsudkom zo dňa 24. júna 2021, č. k. 12C/14/2020-316. Odvolací súd jeho rozsudok uznesením zo dňa 1. júna 2022, č. k. 15Co/104/2021-377 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V následnom konaní okresný súd postupoval v intenciách názoru vysloveného odvolacím súdom.

4. Z vykonaného dokazovania mal preukázané, že:

Žalobca a nájomná zmluva:

Žalobca je vlastníkom bytu č. XX v bytovom dome súp. č. XXX, postavenom na parc. C KN č. XXXX a zapísanom na LV č. XXXX. Dňa 04.12.2013 uzatvoril nájomnú zmluvu so žalovanou 2/ týkajúcu sa bytu č. XXXXXXXXXXXX. Byt č. XX sa nachádza na ulici C. D. X, E. B., na P. poschodí bytového domu a pozostáva z 1 izby, predsiene, kúpeľne, WC, kuchyne a ostatného príslušenstva a vybavenia. Nájomný pomer bol uzatvorený na dobu určitú do 31.03.2014 a následne predĺžovaný, naposledy Dodatkom č. XX k Nájomnej zmluve č. XXXXXXXXXXXX do 30.09.2019. Žalovaná 2/ sa po uplynutí doby nájmu vysťahovala ku svojej sestre do P. spolu s dvomi maloletými deťmi.

Nový nájomný pomer:

Dňa 31.12.2019 uzatvoril žalobca novú nájomnú zmluvu a dohodu o urovnaní č. XXXXXXXXXXXX so žalovaným 1/. Osobami tvoriacimi domácnosť nájomcu sú deti žalovaného 1/ (žalovaní 3/ - 8/), ale aj už plnoletý žalovaný 9/, ktorého otcom je Q. G., ktorý však nikdy neplatil výživné, ako aj mal. žalovaná 11/, ktorej otec nie je známy.

Situácia v čase rozhodovania:

Po uplynutí doby nájmu sa žalovaná 2/ opäť nasťahovala do bytu a užíva ho spolu so žalovanými 3/ - 11/ bez právneho dôvodu. Žalovaní boli písomne vyzvaní na vypratanie bytu, ale byt doposiaľ nevypratali.

Dlh žalovaných:

Dlh žalovaných za užívanie bytu ku dňu 24.10.2022 predstavuje sumu 3.965,49 EUR. Poslednú úhradu žalovaní vykonali dňa 18.05.2020 vo výške 107,03 EUR do pokladne žalobcu. Dlh žalovaných za užívanie bytu ku dňu 24.10.2022 predstavuje sumu 3.965,49 EUR. Poslednú úhradu žalovaní vykonali dňa 18.05.2020 vo výške 107,03 EUR do pokladne žalobcu.

Žalovaný 1/ sa nachádzal sa vo výkone trestu odňatia slobody až do roku 22.02.2024. Pracoval len príležitostne, naposledy mu po zrážkach bolo vyplatené vreckové vo výške 1,97 EUR. Žalovaná 2/ je nezamestnaná a stará sa o 8 maloletých detí, z ktorých 7 je školopovinných. Poberá rodičovský príspevok vo výške 280 EUR.

Konfliktná povaha žalovanej 2/:

Z úradných záznamov Mestskej polície E. B. zo dňa 17.03.2020, 02.05.2020, 11.08.2020 a 18.08.2020 vyplýva, že žalovaná 2/ je konfliktnéj povahy a požíva alkoholické nápoje, v dôsledku čoho sa potom dopúšťa rušenia nočného kludu.

Priestupky žalovanej 2/:

Z výpisu z Ústrednej evidencie priestupkov zo dňa 10.12.2020 vyplýva, že žalovaná 2/ bola v roku 2020 12-krát priestupkovo postihnutá, prevažne za priestupky proti občianskemu spolunažívaniu a za rušenie nočného kludu.

Incident zo dňa 25.07.2022:

Hliadka Mestskej polície E. B. bola v čase o 23:32 požiadaná o preverenie oznámenia týkajúceho sa rušenia nočného kludu. Na mieste bolo zistené, že z bytu žalovaných znie hlasná hudba. Žalovaná 2/ bola pod vplyvom alkoholu a neschopná žiadnych úkonov. V byte s ňou bolo ešte cca. 10 ľudí, ktorí začali hliadku verbálne napádať a prenasledovať.

Nedostavenie sa na predvolanie:

Žalobca žalovanú 2/ dvakrát písomne predvolal na Mestský úrad E. B. za účelom riešenia ubytovania na ul. Železničná č. 1. Žalovaná sa na stanovené termíny na deň 21.07.2022 a na deň 26.07.2022 bez ospravedlnenia neustanovila.

Porušenie práv:

Súd z dôkazu Upovedomenie o výsledkoch vybavenia podnetu mimovládnej organizácie Európske centrum pre práva Rómov, Verejnou ochrankyňou práv SR zo dňa 06.05.2021 konštatoval, že konaním a nečinnosťou Mesta Veľký Krtíš ohľadne bytového domu súp. D. XXX H. R. C. D. X, E. B., došlo k porušeniu práva na ochranu pred nezákonným výkonom vlastníckeho práva a práva na adekvátne bývanie. Verejná ochrankyňa práv poukázala na to, že je neprípustné generalizované opakované uzatváranie nájomných zmlúv na dobu určitú v trvaní troch mesiacov bez individuálneho posúdenia bezpečnosti právneho vzťahu a generalizované nepredĺžovanie nájomných zmlúv v prípade potreby posúdenia technického stavu nájomných bytov. Mesto Veľký Krtíš malo v prípade zlého technického stavu bytového domu postupovať niektorým zo spôsobov podľa ustanovení § 86 až § 96 stavebného zákona.

5. Na základe zisteného skutkového stavu súd dospel k záveru že žaloba je dôvodná. Poukázal na § 4 ods. 2 Všeobecne záväzného nariadenia mesta Veľký Krtíš č. 2/2018 o prideľovaní a hospodárení s nájomnými bytmi vo vlastníctve mesta Veľký Krtíš, podľa ktorého doba nájmu dohodnutá v nájomnej zmluve môže byť najmenej tri mesiace a najviac tri roky. Tiež aplikoval čl. 20 Ústavy SR, podľa ktorého

každý má právo vlastníť majetok, vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu ako aj čl. 1 Dodatkového protokolu k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, v zmysle ktorej každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Z oboch dokumentov vyplynulo, že obmedzenie vlastníckeho práva je možné len v nevyhnutnej miere a na základe zákona. Žalobca, ako vlastník bytu v obytnom dome, sa domáha svojho práva na vypratanie bytu, ktorý je neoprávnené užívaný žalovanými 1/ - 11/. Títo žalovaní nemajú žiaden právny titul na užívanie bytu, keďže nájomný vzťah skončil 31.03.2020 a nebola uzavretá nová nájomná zmluva. Súd konštatoval, že došlo k platnému zániku nájmu bytu a žalovaní nemajú právo na bytovú náhradu, keďže neboli splnené podmienky § 4 zákona č. 189/1992 Zb. Od 01.04.2020 žalovaní 1/ - 11/ užívajú byt bez právneho dôvodu a zasahujú do vlastníckeho práva žalobcu. Napriek výzve byt neodovzdali a majú povinnosť odovzdať byt a jeho príslušenstvo prenajímateľovi v stave, v akom ho prevzali.

6. Pri rozhodovaní vychádzal aj z ust. § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, pričom poukázal na pojem „dobré mravy“ a vyjadruje významné interpretačné pravidlo. Pojem obsahuje také vlastnosti, ako je vzájomná slušnosť, ohľaduplnosť a vzájomné rešpektovanie. Je to v podstate súhrn určitých etických, kultúrnych pravidiel v spoločnosti všeobecne uznávaných. Činnosť namierenú proti uvedeným pravidlám potom možno označiť za činnosť proti dobrým mravom. Pri rozhodovaní bral zreteľ aj na judikatúrou Ústavného súdu Slovenskej republiky, či Európskeho súdu pre ľudské práva, v zmysle ktorých právo na obydlie je právom základným, no podľa názoru súdu jeho ochranu nemožno považovať za bezhraničnú, keď povinnosťou súdu je vychádzať z preukázaných skutočností rozhodných pre posúdenie danej veci (Uznesenie Najvyššieho súdu SR 4Cdo 53/2015 zo dňa 26.01.2016). Prihliadol na uvedené ustanovenie, podľa ktorého prichádza do úvahy možnosť neprimeranú tvrdosť, ktorá môže bezprostredným uskutočnením výkonu práva na vypratanie bytu, zmierniť tým, že povinnosť vypratať byt sa podmieni zabezpečením bytovej náhrady (Nález Ústavného súdu SR I ÚS 13/2000), resp. určením dlhšej než zákonnej lehoty k vyprataniu (zjednocujúce stanovisko občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu ČR zo dňa 14.10.2009, sp. zn. Cpjn 6/2009). Súd dospel k názoru, že zamietnutie žaloby v týchto prípadoch neprichádza do úvahy, nakoľko táto skutočnosť sama o sebe by neobnovila nájomný vzťah medzi stranami a žalovaní by naďalej byt užívali bez právneho dôvodu.

7. Súd zohľadnil to, že žalovaní dlhodobo, riadne a včas neuhrádzali nájomné a náklady za služby spojené s užívaním bytu, prihliadol na vysoký nedoplatok, ktorý neuhrádzajú. Súd prihliadol aj na konfliktnú povahu žalovanej 2/, časté požívanie alkoholu, časté riešenie jej priestupkov Mestskou políciou Veľký Krtíš, pričom zdôraznil, že vo svojom konaní pokračovala aj po zrušujúcom uznesení odvolacieho súdu. Tiež vychádzal z nezájmu žalovanej 2/ riešiť bytovú situáciu, keď sa nedostavila opakovane k žalobcovi na jeho predvolanie. Tiež prihliadol na vyplatené financie žalovanej 2/, ktorá z nich nič nezaplatila na vzniknutom dlhu.

8. Pri rozhodnutí sa vysporiadal aj s tým, že sa stará o 8 maloletých detí, pričom konštatoval, zhodne, ako na to upozornil už odvolací súd, že spôsob života, akým žije žalovaná 2/, vôbec nie je vhodný na výchovu maloletých detí, ktoré časom začnú preberať vzorec správania sa žalovanej 2/. Podľa súdu je v záujme riadneho vývoja maloletých detí, aby tieto boli zverené do náhradnej starostlivosti do času, kým si matka svoje pomery neupraví (zmení svoje správanie, zamestná sa a nájde si vhodné bývanie). Skutočnosť, že povest' rodiny je naozaj zlá, podporuje aj vyjadrenie právneho zástupcu žalovanej 2/, že žalovaná 2/ mala záujem v priebehu konania nájsť si v obci S. ubytovanie, avšak pokiaľ sa obyvatelia obce dozvedeli, kto sa má do obce prisťahovať, tak spísali petíciu a budúci prenajímateľ s ňou potom zmluvu neuzatvoril. Je predpoklad, že obdobne by sa k žalovaným postavili aj obyvatelia iných obcí v okolí mesta E. B.. Poznamenal, že pokiaľ by sa žalobcovi aj podarilo zabezpečiť náhradné ubytovanie pre žalovaných mimo mesta E. B., keďže v meste ho nevie zabezpečiť, je predpoklad, že toto by nebolo zadarmo a výška nájomného by bola cca 350 - 500,- Eur mesačne, čo by bolo opätovne nad finančné možnosti žalovaných.

9. Súd dospel k záveru, že žalovaní nespĺňajú podmienky na poskytnutie bytovej náhrady, aj keď patria k sociálne vylúčenej etnickej menšine. Súd nepovažuje zamietnutie žaloby za efektívne, pretože by to neobnovilo nájomný vzťah a žalovaní by naďalej užívali byt bez právneho dôvodu. Preto súd vyhovel žalobe žalobcu a uložil žalovaným povinnosť vypratať byt bez ďalšej bytovej náhrady. Túto lehotu považoval za dostatočnú, keďže spor trvá viac ako dva roky. Vo veci aplikoval okrem uvedených ustanovení aj § 126 ods. 1, § 710 ods. 2, § 712a ods. 9 OZ. O trovách konania rozhodol podľa § 257 CSP. 10. Proti rozsudku sa odvolala žalovaná 2/. Odvolanie podala z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP, pretože rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Rozsudok okresného súdu žiadala zmeniť tak, že povinnosť vypratať byt žalovanými podmieni zabezpečením bytovej náhrady žalobcom.

11. Namietala, že súd nesprávne posúdil podmienku nevyhnutnosti a primeranosti zásahu do práv žalovaných na ochranu obydlia, súkromného a rodinného života chráneného Ústavou SR ako aj medzinárodným právom (napr. článok 8 Dohovoru). Okresný súd nevenoval dostatočnú pozornosť argumentom podstatným pre posúdenie, či vypratanie bytu žalovanou bez poskytnutia bytovej náhrady je alebo nie je takým zásahom do jej práv na ochranu súkromného a rodinného života a obydlia, ktorý možno považovať za oprávnený v zmysle čl. 19 ods. 2, a za nevyhnutný v demokratickej spoločnosti v zmysle čl. 21 ods. 3 ústavy, a to aj so zreteľom na osobitnú ochranu detí a mladistvých v zmysle čl. 41 ods. 1 Ústavy SR. Význam starostlivého posúdenia testu proporcionality v tomto prípade akcentoval aj odvolací súd vo svojom uznesení.

12. Namietal, že súd ani vo svojom opätovnom rozhodnutí nezohľadnil, respektíve neúplne a nesprávne posúdil faktory, ktoré sú kľúčové pri hľadaní rovnováhy medzi dvoma záujmami, resp. konkurujúcimi právami žalovaných a žalobcu. V prípadoch týkajúcich sa vystaňovania z obydlia ide najmä o: a) posúdenie dopadu na ľudské práva dotknutých osôb, b) individuálnu situáciu dotknutých osôb (príslušnosť k zraniteľnej skupine) a c) možnosť poskytnúť náhradné ubytovanie prenajímateľom.

13. Poukázala na dopad vystaňovania na práva žalovaných, ktorí v prípade vystaňovania nemajú kam ísť a hrozí im preto bezdomovecťvo. Naďalej tvrdila, že ich vystaňovanie z bytu nie je za daných okolností nevyhnutným ani primeraným zásahom do ich práv. ESLP konštatoval, že strata obydlia je najextrémnejšou formou zásahu do práva na ochranu obydlia (napr. rozsudok McCann proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 19009/04, ods. 50).

14. Argumentovala aj tým, že podľa Výboru OSN pre hospodárske, sociálne a kultúrne práva, vystaňovanie by nemalo viesť k tomu, že jednotlivci ostanú bez domova alebo sa stanú zraniteľnými voči porušovaniu iných ľudských práv. Ak si jednotlivci nevedia zabezpečiť náhradné ubytovanie, malo by byť pre nich zabezpečené. Aj keď môže byť oprávnené vystaňovanie z dôvodu trvalého neplatenia nájomného alebo neoprávneného bývania, ani v takomto prípade by tieto osoby nemali byť vystavené riziku bezdomovecťva alebo porušenia iných ľudských práv. Výbor tiež uvádza, že vystaňovanie proti vôli obyvateľov môže mať za následok porušenie občianskych a politických práv, ako je právo na život, právo na bezpečnosť a právo na nezasahovanie do súkromia, rodiny a domova. Bez dokladu o pobyte hrozí bezdomovcom nemožnosť voliť, využívať sociálne služby alebo zdravotnú starostlivosť. Vystaňovanie môže tiež viesť k dočasnému alebo trvalému prerušeniu návštevy školských zariadení. Ženy a dievčatá, ktoré sa ocitnú na ulici, sú vystavené vážnym rizikám, ako je sexuálne násilie.

15. Právny zástupca v odvolaní ďalej uviedol, že žalovaná 2/ a jej deti sú v prípade vystaňovania vystavené riziku bezdomovecťva a porušovania iných ľudských práv, keďže patria medzi zraniteľné skupiny. Okresný súd uviedol, že žalovaná by nebola schopná uhrádzať nájomné v plnej výške kvôli nízkej výške jej príjmu. Je odkázaná na bývanie poskytované mestom, ktoré tak plní svoju úlohu poskytovania ubytovania sociálne slabším skupinám. Toto je zvýšené aj diskrimináciou na trhu s bývaním.

16. Pokiaľ ide o zohľadnenie najlepšieho záujmu dieťaťa v rámci testu proporcionality, okresný súd sa iba veľmi okrajovo, v jednej vete, vysporiadal s touto otázkou, hoci tvorí základ akéhokoľvek rozhodovania, ktoré má vplyv na deti (čl. 3 ods. 1 Dohovoru OSN o právach dieťaťa). Podľa súdu „v záujme riadneho vývoja maloletých detí je, aby tieto boli zverené do náhradnej starostlivosti, a to do času, kým si matka svoje pomery neupraví (zmení svoje správanie, zamestná sa a nájde si vhodné bývanie).“ Podľa žalovanej ide o veľmi silné tvrdenie, že by bolo v najlepšom záujme detí, ak by boli od matky odlúčené, vzhľadom na rozsah dokazovania, ktoré bolo v tomto smere v tomto konaní vykonané. V tejto súvislosti poukázala na čl. 41 ods. 4 Ústavy SR: „Starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti vôli rodičov len rozhodnutím súdu na základe zákona.“ Rodina predstavuje silné puto a jeho narušenie by mohlo mať na vývoj detí závažné následky. Dokonca aj v prípade rodín, kde výchova nie vždy predstavuje model vzornej výchovy. Význam rodiny a zachovania kontaktu jej členov vyplýva aj z medzinárodnoprávnych štandardov vo vzťahu k vystaňovaniu, a síce že pri vystaňovaní by sa malo dbať na to, aby rodinní členovia od seba neboli odlúčení.

17. Poukázala na životné podmienky v bytovom dome na C. X E. E. B., ktoré sú katastrofálne. Už vyše dva a pol roka je bytový dom odpojený od tepla, dom nie je zateplený, okná a dvere netesia, mnohé na chodbách sú rozbité. Na stenách a stropoch sa vyskytujú rozsiahle plesne. Od januára 2022 v dôsledku prasknutého potrubia netečie v bytoch voda. V bytovom dome je tiež premnožený hmyz, a to hlavne šváby. Rodiny, ktoré sa mohli a mali kam odsťahovať, sa už odsťahovali. Žalovaní v tomto bytovom dome neostávajú preto, že chcú, ale preto že nemajú kam ísť.

18. Upriamila pozornosť na individuálnu situáciu žalovaných, ktorí patria k miestnej sociálne vylúčenej rómskej komunite. Sú v zlej sociálnej a finančnej situácii. Ide o mnohopočetnú rodinu matky samoživiteľky. V tejto situácii je veľmi zložitá nájsť si náhradné bývanie.

19. K záverom v rozsudku, že sa má žalovaná zamestnať a nájsť si vhodné bývanie, uviedla, že pokiaľ ide o možnosť zamestnať sa, pripomenula, že má deti v školskom, ale aj v predškolskom veku, o ktoré sa musí starať. Nemôže sa spofahnúť na finančnú ani inú podporu od otcov detí (jeden je vo výkone trestu odňatia slobody s nepatrným príjmom, voči druhému bola exekúcia vedená neúspešne a tretí je neznámy). Jedno z jej detí má len niečo cez jeden rok, a preto nie je aktuálne zamestnaná, ale je doma s deťmi, o ktoré sa stará. K úvahe súdu, že by si mala nájsť vhodné ubytovanie, povedala, že sa o to pokúsila, avšak neúspešne. Súd bral túto iniciatívu žalovanej nájsť svojej rodine bývanie na jej ťarchu, kedy odmietnutie zo strany obyvateľov obce Sklabiná pripísal jej zlej povesti. Za oveľa pravdepodobnejší dôvod odmietnutia považuje ten, že žalovaní sú mnohopočetnou rómskou rodinou. Okresný súd v tejto súvislosti nezohľadnil skutočnosť, že Rómovia sú veľmi často vystavovaní diskriminácii, a to práve vo vzťahu k bývaniu. Diskriminácia Rómov nie je nič nové, ide o všeobecne známu skutočnosť. To, že ide o sociálne vylúčenú skupinu, potvrdzuje aj okresný súd. Situácia, v ktorej sa vyskytla žalovaná, je predmetom vážneho spoločenského problému, ktorým je hromadné vysťahovanie sociálne znevýhodnených obyvateľov nájomných bytov. Vyslovila domnienku, že celkový kontext problémov rómskych komunít v oblasti bývania v Slovenskej republike je dôležitý aj pre toto konanie, pričom poukázala na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/18/2015.

20. K možnosti poskytnutia bytovej náhrady žalobcom namietala, že súd sa zaoberal iba tým, či má žalobca voľný náhradný byt, neskúmal však iné možnosti ubytovania, a to s ohľadom na finančné možnosti žalovanej. V prejednávanom prípade je vlastníkom mesto, ktoré síce tiež má právo na ochranu vlastníckeho práva, ale je vo špecifickom postavení a má aj určité povinnosti a úlohy, ktoré súkromné právnické a fyzické osoby nemajú. Poukázala na vyjadrenie Verejnej ochrankyne práv vo Výzve mestám a obciam, keď ich úlohou je zabezpečovať ochranu práv a aktívne usilovať o pomoc zraniteľným skupinám. Povinnosti miest a obcí voči svojim obyvateľom vyplývajú okrem iného aj z § 4 ods. 3 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení. Žalobca sa vo svojich strategických dokumentoch sám zaviazal pomôcť znevýhodneným osobám s ich bytovou situáciou. Hromadným vysťahovaním a podávaním žalôb na svojich obyvateľov, ktorí patria medzi marginalizovanú skupinu, však koná presný opak.

21. K namietanej nespolupráci uviedla, že je pravdou, že sa bez ospravedlnenia nezúčastnila stretnutia, ktoré iniciovalo mesto, ale poukázala na to, že z písomnej komunikácie nebolo zrejmé, že mesto chce žalovanej ponúknuť pomoc. Poskytnutú lehotu 15 dní na vypratanie bytu žalovanými považovala za príliš krátku.

22. K odvolaniu žalovanej 2/ sa písomne vyjadril žalobca. Rozsudok žiadal ako vecne správny potvrdiť, nakoľko prvostupňový súd zistil dostatočne skutkový stav, na základe vykonaných dôkazov dospel k správny skutkovým zisteniam a vec správne právne posúdil.

23. Žalobca sa stotožnil so závermi súdu prvého stupňa, že žalovaní nespĺňajú podmienky na poskytnutie bytovej náhrady - náhradného ubytovania a že zamietnutie žaloby by neobnovilo nájomný vzťah medzi stranami. K námietke, že súd sa nedostatočne vysporiadal s otázkou najlepšieho záujmu maloletých detí, uviedol, že žalobca bol upovedomený o plánovanom odňatí maloletých detí matke a ich umiestnení v zariadení, keďže Okresný súd Veľký Krtíš rozhodol, že žalovaná 2/ sa neosvedčila a nariadil jej výkon trestu odňatia slobody. Ak by odvolací súd mal za to, že súd prvého stupňa dospel k skutkovým zisteniam na základe nedostatočne vykonaných dôkazov, žalobca navrhol, aby súd vykonal dokazovanie aj pripojením spisu sp. zn. 3T/45/2020.

24. Bolo preukázané, že od žalobcu nie je možné spravodlivo žiadať, aby bolo prípadné vypratanie bytu viazané na zabezpečenie bytovej náhrady. Žalovaní naďalej neuhrádzajú ani len čiastkové platby za užívanie bytu, čím ich dlh z titulu jeho užívania naďalej mesačne narastá a ku dňu 24.02.2023 dosahuje sumu 4.393,61 EUR. Napriek tomu, že žalovanej 2/ boli mestom Veľký Krtíš vyplatené finančné prostriedky v celkovej výške 3.009,30 EUR dňa 17.08.2021 a 1.277,40 EUR dňa 17.06.2022, tá ani len z časti svoj dlh nesplatila, pričom s poukazom na výšku obdržaných finančných prostriedkov tak učiniť mohla a mala. Toto by preukázalo ochotu plniť si finančné záväzky z titulu užívania bytu.

25. Žalovaná 2/ v replike zotrvala na svojich argumentoch. Podľa jej názoru sa žalobca väčšine námietok nevyjadril. Pokiaľ ide o spomínaný výkon trestu odňatia slobody, tento bol žalovanej ako tehotnej žene odložený, a teda naďalej býva so svojimi maloletými deťmi v byte, ktorého vypratania sa žalobca domáha. O tom, či budú maloleté deti odňaté a či budú zverené do osobnej, pestúnskej alebo ústavnej starostlivosti.

26. K dlhu žalovaných uviedla, že tento sama nezvláda splácať, aj keď by ho splatiť chcela. Sama sa stará o osem maloletých detí, pričom v súčasnosti čaká deviate. Peňažné prostriedky, ktoré spomína

žalobca vo svojom vyjadrení, minula na svoju rodinu. Prehľad o svojich mesačných výdavkoch predložila súdu prvého stupňa. Časť finančných prostriedkov použila ako zálohu na nájom rodinného domu v obci Sklabiná, kde sa však žalovaní napokon nemohli presťahovať. Opätovne zdôraznila, že jej hrozí bezdomovectvo.

27. Krajský súd, ako súd odvolací, preskúmal vec podľa § 379, 380 ods. 1, 2 CSP a bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 (a contrario) CSP rozsudok okresného súdu podľa § 387 ods. 1, 2 CSP potvrdil.

28. Podľa § 387 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Podľa ods. 2 ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

29. Preskúmaním rozhodnutia okresného súdu odvolací súd dospel k záveru, že jeho rozhodnutie je vecne správne. Okresný súd vo veci vykonal náležité dokazovanie, z ktorého vyvodil správne skutkové závery a na zistený skutkový stav aplikoval správne právne normy, ktoré aj správne vyložil. Pri rozhodovaní zohľadnil všetky relevantné skutočnosti, ktoré sú pre rozhodnutie podstatné. Okresný súd v odôvodnení rozhodnutia dostatočne odôvodnil, na základe akých úvah dospel k danému rozhodnutiu. Odvolací súd v jeho rozhodnutí nenašiel žiadne vady, ktoré mu vytýka žalovaná 2/. Odvolací súd sa preto v súlade s § 387 ods. 2 CSP sa obmedzuje len na odpovede v závislosti s podaným odvolaním a tam uvedenými námietkami.

30. V konaní nebolo sporné, že žalobca je vlastníkom bytového domu a bytu, ktorý prenajíma. So žalovanou uzatvoril nájomnú zmluvu k spornému bytu na dobu určitú, ktorú následne predlžoval. Tento prenájom však zanikol, žalovaná 2/ sa z bytu vysťahovala aj s dvoma deťmi, teda nie so všetkými. Následne žalobca uzatvoril novú nájomnú zmluvu dňa 31. 12. 2019, ale so žalovaným 1/ na dobu určitú do 30. 3. 2020. Týmto dátumom nájomný pomer skončil. Žalovaný 1/ bol vzatý do väzby, v čase rozhodovania okresného súdu bol vo výkone trestu odňatia slobody, pričom sa žalovaná aj s deťmi do tohto bytu nasťahovala bez toho, aby existoval na to právny titul. Nakoľko teda došlo k zániku nájmu bytu uplynutím lehoty, žalovaná 2/ túto skutočnosť aj akceptovala a z bytu sa vysťahovala. Následne sa opätovne bez právneho dôvodu do bytu nasťahovala, teda na bývanie v tomto byte nemá žiaden zákonný nárok. A hoci bola uzavretá nová nájomná zmluva so žalovaným 1/, aj táto zanikla uplynutím lehoty, keď nájomný pomer bol uzavretý na dobu určitú a k jeho predĺženiu nedošlo, nakoľko žalovaný 1/ bol vzatý do väzby a následne vykonáva trest odňatia slobody. Podľa názoru odvolacieho súdu v danom prípade nejde o klasický prípad, keď rodina obýva byt na základe nájomného vzťahu, resp. tento následne nebol obnovený, pretože žalovaná 2/ tento byt po uplynutí lehoty opustila. Jej následné nasťahovanie sa do takého istého bytu nemožno úplne stotožňovať so situáciou, kedy v tomto istom byte bývala po skončení nájomného vzťahu a následne nebola uzatvorená nová nájomná zmluva, resp. predĺžená.

31. V konaní bolo teda nepochybne preukázané, že byt obýva protiprávne, tento po skončení nájmu riadne opustila a následne ho opätovne začala obývať. Odvolací súd túto skutočnosť považuje za relevantnú vo vzťahu k nároku na pridelenie náhradného bytu, či ubytovania. Hoci následne bola uzatvorená nájomná zmluva na dobu určitú so žalovaným 2/, táto zanikla a z nej žalovaná 2/ nemôže odvodzovať svoj nárok na bývanie, o to viac za situácie, keď žalovaný 1/, s ktorým zrejme žila ako družka, je v konaní nečinný a sám nevznáša žiadne argumenty.

32. Podľa § 685 ods. 1 OZ nájom bytu vzniká nájomnou zmluvou, ktorou prenajímateľ prenecháva nájomcovi za nájomné byt do užívania, a to buď na dobu určitú, alebo bez určenia doby užívania; to znamená, že zákon predpokladá dohodu o dobe užívania bytu, teda vlastníkom môže uzavrieť dohodu aj na dobu určitú. Z daného ustanovenia nevyplýva, že je povinný uzatvoriť dohodu vždy na dobu určitú. V rozhodovanej veci nejde o spoločný nájom bytu manželmi podľa § 703 a nasl. OZ ani o spoločný nájom bytu podľa § 700 a nasl. OZ. Podľa § 700 ods. 1, 2 OZ (1) byt môže byť v spoločnom nájme viacerých osôb. Spoloční nájomcovia majú rovnaké práva a povinnosti. (2) Spoločný nájom vzniká tiež dohodou medzi doterajším nájomcom, ďalšou osobou a prenajímateľom. Z predmetných ustanovení vyplýva, že spoločný nájom bytu môže vzniknúť na základe nájomnej zmluvy alebo na základe iných právnych skutočností. Najčastejším spôsobom vzniku spoločného nájmu v zmysle § 700 OZ bude uzatvorenie nájomnej zmluvy medzi prenajímateľom a viacerými nájomcami. Čiže pôjde o uzavretie nájomnej zmluvy spoločne na jednej strane viacerých nájomcov a na strane druhej prenajímateľa. Nakoľko žalovaný 1/ a žalovaná 2/ neboli manželia, nevznikol spoločný nájom na základe žiadnej z uvedených nájomných zmlúv. Navyše, prvá bola uzavretá len so žalovanou 2/, druhá zas len so žalovaným 1/. V danom prípade teda nedošlo ani v jednom prípade o situáciu, že by išlo o spoločný nájom bytu.

33. Bývanie ostatných osôb vyplývalo z ust. § 688 OZ, podľa ktorého nájomca bytu a osoby, ktoré žijú s nájomcom v spoločnej domácnosti, majú popri práve užívať byt aj právo užívať spoločné priestory a zariadenie domu, ako aj požívať plnenia, ktorých poskytovanie je spojené s užívaním bytu.

34. To znamená, v prvom prípade mal odvodené právo žalovaný 1/ a deti, na základe zmluvy uzatvorenej so žalovaným 1/ mala odvodené právo žalovaná 2/ a deti. Uzavretím nájomnej zmluvy vzniká toto právo nielen nájomcovi, ale aj osobám, ktoré si od neho toto právo odvodzujú. Treba poukázať na § 115 OZ, podľa ktorého domácnosť tvoria fyzické osoby, ktoré spolu trvale žijú a spoločne uhrádzajú náklady na svoje potreby. V tomto prípade má teda nárok na užívanie bytu a užívanie spoločných priestorov a zariadení domu, ako aj požívanie plnení, ktoré sú spojené s užívaním bytu nielen samotný nájomca, ale aj osoby, ktoré od neho toto právo odvodzujú, a to najmä jeho manželka, druh, družka, deti a pod. V rozhodovanom prípade však nejde o takto odvodené právo, nakoľko zmluva uzavretá so žalovaným 1/ zanikla uplynutím lehoty a žalovaná 2/ sa nasťahovala do bytu protiprávne, inak povedané, svojvoľne ho zabrala. Odvolací súd zdôrazňuje, že žalovaná 2/ sa odsťahovala. Nárok na náhradný byt ani ubytovanie z daného vzťahu nevyplýva a okresný súd ani nemal zákonnú možnosť rozhodnúť o bytovej náhrade.

35. Okresný súd správne vo vzťahu k nájmu bytu aplikoval § 710 ods. 2 OZ, podľa ktorého ak bol nájom bytu dohodnutý na určitý čas, zanikne tiež uplynutím tohto času. Ustanovenie § 676 ods. 2 neplatí pre zánik nájmu bytu.

36. Podľa § 676 ods. 2 OZ ak nájomca užíva veci aj po skončení nájmu a prenajímateľ proti tomu nepodá návrh na vydanie vecí alebo na vypratanie nehnuteľnosti na súde do 30 dní, obnovuje sa nájomná zmluva za tých istých podmienok, za akých bola dojednaná pôvodne. Nájom dojednaný na dobu dlhšiu ako rok sa obnovuje vždy na rok, nájom dojednaný na kratšiu dobu sa obnovuje na túto dobu.

37. Nájomný vzťah zanikol uplynutím času, na ktorý bol dojednaný. Pri nájme bytu nie je možné automatické predlžovanie nájomnej zmluvy. Zákon výslovne vylučuje aplikáciu § 676 ods. 2 OZ, ktorý je možné použiť pri nájomných vzťahoch, no nie pri nájme bytu. Obnovenie nájmu bytu jeho faktickým užívaním aj po uplynutí doby nájmu nie je možné. Prenajímateľ sa môže domáhať vypratania bytu žalobou o vypratanie na súde, ako je to v danom prípade.

38. Podstatnou otázkou je na základe uvedených záverov posúdenie bytovej náhrady. Bytové náhrady sú predovšetkým upravené v § 712 OZ. Podľa ods. 1 sú nimi náhradný byt, náhradné ubytovanie a prístrešie.

39. Podľa ods. 2 náhradným bytom je byt, ktorý svojou veľkosťou a vybavením zabezpečuje ľudsky dôstojné bývanie nájomcu a členov jeho domácnosti.

40. Podľa ods. 3 náhradným ubytovaním je byt s jednou obytnou miestnosťou alebo obytná miestnosť v slobodárni, ubytovni alebo v iných zariadeniach určených na trvalé bývanie alebo podnájom v zariadenej alebo nezariadenej časti bytu u iného nájomcu. Byt alebo obytnú miestnosť môžu užívať viacerí nájomcovia.

41. V zmysle ods. 4 prístreším je prechodné ubytovanie, najmä v spoločnej nocľahárni alebo v iných zariadeniach na to určených, a priestor na uskladnenie bytového zariadenia a ostatných vecí domácej a osobnej potreby.

42. Z povahy právneho vzťahu nájmu bytu ako chráneného vzťahu vyplýva, že ak sú dané podmienky, má nájomca pri výpovedi z bytu právo na bytovú náhradu a nie je povinný sa z bytu vysťahovať a byt vypratať, kým mu nebude zabezpečená zodpovedajúca bytová náhrada, čo platí aj pre exekúciu pri vyprataní z nájmu bytu, pri ktorej platí, že exekúcia môže byť realizovaná až v čase poskytnutia príslušnej bytovej náhrady.

43. To znamená, že dané ustanovenie sa vzťahuje na prípady výpovede z nájmu bytu, kedy pri splnení zákonných podmienok má právo na bytovú náhradu. V rozhodovanom prípade však o výpoveď z nájmu bytu nejde. Podľa daného ustanovenia nemožno postupovať.

44. Relevantné je ust. § 4 zák. č. 189/1992 Zb., podľa ktorého pri zániku nájmu dohodnutého na dobu určitú nájomca nemá právo na bytovú náhradu, okrem prípadu, ak nájom bytu skončil pred uplynutím dohodnutej doby z dôvodu, že byt bez zavinenia nájomcu nie je možné ďalej užívať alebo ak ide o služobný byt alebo o byt osobitného určenia a nájomca pred jeho užívaním ukončil užívanie iného bytu.

45. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že žalovaná 2/ nemá nárok na bytovú náhradu v žiadnej forme špecifikovanej v § 712 ods. 1 OZ. Okresný súd tak dospel k správnejmu záveru, že jednak žalovaní nemajú právo v danom byte bývať z dôvodu, že im na to nesvedčí žiadne právo, ako aj k tomu, že ich vypratanie nepodmienil zabezpečením bytovej náhrady.

46. Podstatná argumentácia žalovanej 2/ v odvolaní je založená len na tom, že ide o vylúčenú rómsku komunitu, vada spočíva v nesprávnom právnom posúdení. Vadou rozhodnutia (a zároveň odvolacím dôvodom) je vada spočívajúca v nesprávnom právnom posúdení vecí, § 365 ods. 1, písm. h) CSP) je, ak súd síce správne zistil skutok na základe riadneho a dostatočného dokazovania, avšak tento skutok

nesprávne právne posúdil. Za nesprávne právne posúdenie sa v tomto zmysle, podľa súdnej praxe, považuje mylná aplikácia alebo interpretácia právnej normy na zistený skutkový stav, prípadne aplikácia právnej normy, ktorú na skutkový stav vôbec nemožno použiť.

47. Ako je vyššie uvedené, a odvolacím súdom zdôraznené, okresný súd použil správne ustanovenia právnych noriem aj ich správne aplikoval. Odvolací súd sa nestotožňuje s názorom uvedeným v odvolaní, že súd nesprávne posúdil podmienku nevyhnutnosti a primeranosti zásahu do práv žalovaných na ochranu obydlia, súkromného rodinného života chráneného Ústavou SR ako aj medzinárodným právom a že súd nevenoval dostatočnú pozornosť argumentom podstatným pre toto posúdenie. Odvolateľka zvyrazňuje druhotné argumenty a v odvolaní absolútne potláča prioritné podmienky uplatneného nároku žalobcu v podstate s názorom, podľa ktorého v takomto prípade je vždy daný nárok na náhradné ubytovanie z dôvodu, že žalovaní sú mnohopočetnou rómskou rodinou. Zákon v žiadnom zo svojich ustanovení však takúto podmienku neobsahuje, rovnaké podmienky stanovuje pre všetkých nájomcov a účastníkov vzťahu k bývaniu. Súd je viazaný predovšetkým platnou právnou úpravou, ale aj medzinárodným právom, ktoré je potrebné aplikovať, čo urobil aj okresný súd a k čomu ho zaviazal aj odvolací súd vo svojom skoršom zrušujúcom uznesení. Odvolací súd v ňom dostatočne jasne zvyraznil limity a podmienky, za ktorých je možné prihliadať na špecifikum daného prípadu, ktoré výnimky však nie sú bezhraničné a nemôžu ale byť priamo v rozpore s platnou právnou úpravou. Tá jasne upravuje, za akých podmienok je nárok na náhradné ubytovanie. vedľajšie okolnosti sú relevantné predovšetkým pre žalobcu, prenajímateľa, ktorý bývanie rieši a zabezpečuje v rámci svojich možností. V tomto smere súd dal dostatočne jasné a zrozumiteľné odpovede, keď zdôraznil, že daná špecifická situácia neznamená, že mesto musí poskytovať žalovanej 2/ bývanie zdarma.

48. Odvolací súd považuje za dôležité, že žalovaná 2/ neplatí za užívanie bytu, platí len za elektriku a vodu, teda za nevyhnutné komodity. Jej dlh neustále narastá a ani po zrušujúcom rozhodnutí odvolacím súdom, kedy bol poskytnutý časový priestor na určitú nápravu, nedošlo k zlepšeniu platobnej disciplíny. Teda bol naplnený predpoklad, že žalovaná 2/ nemieni ani do budúcnosti platiť mestu za poskytnuté bývanie, inak povedané, vychádza z predpokladu, že bývanie jej má byť poskytnuté zadarmo. Až tak široko však práva žalovanej 2/ nie sú chránené ani medzinárodnými zmluvami. Nájomné byty, ich množstvo, kvalita v meste je limitovaná finančnou možnosťou mesta, ktorá je podmienená svojím rozpočtom, ktorý sa prevažne naplňa aj z daní občanov mesta. Inak povedané, ide pri prevádzke mesta čiastočne aj o solidárny systém ostatných spoluobčanov, ktorí napr. zaplatenou daňou za nehnuteľnosti ako aj inými platbami „financujú“ bývanie neplatičov v nájomných bytoch. Objem príjmov však nie je nevycherpatelný a je limitovaný. Súd mal preukázať, že mesto nevlastní byty, ktoré by mohlo poskytnúť, či poskytnúť iné náhradné bývanie. Žalovaná 2/ ani nepreukázala, že takáto možnosť existuje.

49. Rozhodne relevantné a závažné bolo okrem akejkoľvek ochoty niečo platiť aj to, že žalovaná 2/ vo zvýšenej miere požíva alkohol a narúša opakovane občianske spolužitie, a to, odvolací súd zvyrazňuje, aj po jeho rozhodnutí. Žalovaná tak výslovne ignoruje vyššie authority, dokonca príslušníkov polície, arogancia v komunikácii s nimi je neprípustná a ani odvolací súd nevidí dôvod na to, aby súd takéto správanie toleroval. Daná situácia nie je prioritne daná tým, že ide o rómsku komunitu, ale o spôsob konania, uvedomenia si zodpovednosti, spôsob chovania, netoleranciu k iným.

50. Vo svojom zrušujúcom uznesení odvolací súd poukázal na neprispôsobivé správanie žalovanej 2/, mnohé priestupky, ktoré boli preukázané, a ktorým právny zástupca žalovanej 2/ neprikladá žiadnu váhu, opomína ich, o to viacej zdôrazňuje ústavné práva, judikatúru ESLP bez proporcionálneho vnímania povinností žalovanej 2/, ktoré pre ňu vyplývajú z citovaných právnych noriem, predovšetkým riadne si plniť povinnosti súvisiace s užívaním bytu, ale aj nevšímavosť s neprispôsobivým správaním žalovanej 2/, vo vzťahu k nemu nedáva žiadne záruky nápravy, práve naopak, v konaní napriek tvrdeniu žalovanej 2/ o výnimočnosti neprispôsobivého správania, bol preukázaný opak a pravidelnosť v rušení nočného pokoja a iné správania, ktoré nemožno tolerovať, a to už aj z dôvodu, že sa stará o 10 detí, ktoré sú vystavené danému správaniu, preberajú vzorec správania. Odvolací súd upozornil, že za danej situácie nie je vylúčené, že zo žalovanej 2/ sa skutočne môže stať bezdomovec a maloleté deti budú umiestnené do príslušného zariadenia, kde významnú úlohu môže zohrať neprímerané požívanie alkoholu a vzorec správania žalovanej. Bolo preukázané, že žalovaná sa starala už o pľnoletého syna N. B., pričom ani nepožiadala o platenie náhradného výživného, taktiež sa medzičasom narodilo ďalšie dieťa (žalovaná 11), pričom ani nevie uviesť otca. Okrem toho bolo v konaní preukázané, že od mesta dostala finančné prostriedky, z ktorých ani nemala snahu žalobcovi niečo uhradiť.

51. Mesto preukázalo, že predvolalo žalovanú, aby riešili danú situáciu dvakrát, žalovaná 2/ to ignorovala. Neobstoja argumenty v odvolaní v tomto smere, vyššie uvedené, súd ich považuje len za výhovorku a prezentovanie doterajšieho postoja, z ktorého je zjavné iba vyžadovanie plnení, avšak

nerespektovanie povinností, či už v súvislosti s platením za byt, či povinnosti vo vzťahu k občianskemu spolunažívaniu.

52. Okresný súd aplikoval aj § 3 OZ. Odvolací súd znova zdôrazňuje, že otázkami ochrany súkromia a obydlija, ochrany vlastníctva a výkonu tohto práva v súlade s dobrými mravmi v zmysle § 3 ods. 1 OZ sa zaoberal aj Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze sp. zn. I. ÚS 13/00 z 10. júla 2001. V jeho doktrínálnych záveroch sa uvádza, že: „Ústavou Slovenskej republiky vytvorená ochrana práva na súkromie sa vnútorne diferencuje. Jednotlivými ustanoveniami sa zaručuje ochrana súkromia v rôznych životných situáciách. Do sféry ochrany súkromia patrí aj ochrana obydlija. Zásah do obydlija znemožňujúci ho užívať je spôsobilý zároveň zasiahnuť aj do súkromného a rodinného života jednotlivca. Podľa okolností konkrétnej veci sa ten istý zásah teda môže dotknúť tak práva na ochranu súkromia, ako aj práva na ochranu obydlija. Podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý zaručuje právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života, v spojení s čl. 1 a čl. 13 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky sa musia uplatniť obdobné zásady ako v prípade čl. 21 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, pretože pod „neoprávneným zasahovaním“ treba rozumieť také zasahovanie, ktoré nemá základ v zákonnej úprave, nesleduje legitímny cieľ, nedbá na podstatu a zmysel obmedzovaného základného práva a slobody alebo nie je nevyhnutným a primeraným opatrením na dosiahnutie legitímneho cieľa. V prípade oboch článkov výsledok posúdenia vzťahu primeranosti medzi namietaným zásahom a sledovanými legitímnymi cieľmi bude závisieť od zistenia, či zásah spočíval na relevantných a dostatočných dôvodoch.“

53. Ustanovenie § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi, musí byť vykladané a uplatňované v súlade s Ústavou Slovenskej republiky (čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky). Prostredníctvom tohto zákonného ustanovenia a pri prerokovaní a rozhodovaní občianskoprávnej veci, ktorá sa dotýka základných práv a slobôd, sa umožňuje dosiahnuť s ohľadom na jej konkrétne okolnosti rovnaký cieľ a účel, aký sleduje Ústava Slovenskej republiky, t. j. spravodlivú rovnováhu medzi ochranou legitímneho cieľa vo verejnom záujme a zaručenými základnými právami a slobodami jednotlivca.“

54. Odvolací súd poukazuje na svoje skoršie závery, konkrétne na vec Wintersteinová a ďalší proti Francúzsku - 17. október 2013. Vec sa týkala konania o vystaňovaní viacerých kočovníckych rodín, ktoré žili na rovnakom mieste mnoho rokov. Vnútroštátne súdy vydali príkazy na ich vystaňovanie pod hrozbou pokuty za nesplnenie. Hoci nedošlo k nútenému výkonu príkazov, mnohé z rodín sa vystaňovali. Iba štyrom rodinám poskytli náhradné bývanie v sociálnych bytoch; takzvané rodinné pozemky, kde mali byť ubytované ostatné rodiny, neboli vytvorené. Sťažovatelia namietali najmä, že príkaz na vypratanie pozemku, na ktorom bývali mnoho rokov, predstavoval porušenie ich práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života a obydlija. Súd rozhodol, že došlo k porušeniu článku 8 Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života a obydlija). Podotkol najmä, že (vnútroštátne) súdy, napriek tomu, že uznali absenciu naliehavosti a akýchkoľvek zjavne protiprávných výtržností, nezohľadnili dlhé obdobie, počas ktorého boli sťažovatelia usadení na pozemku; skutočnosť, že miestne orgány tolerovali situáciu; právo na bývanie; ustanovenia článkov 3 a 8 dohovoru a judikatúru súdu. Súd v danej súvislosti zdôraznil, že početné medzinárodné nástroje a nástroje Rady Európy prízvukovali potrebu, v prípadoch núteného vystaňovania Rómov či kočovníkov, poskytnúť dotknutým osobám náhradné bývanie. Vnútroštátne orgány mali vziať do úvahy skutočnosť, že predmetní sťažovatelia patrili k zraniteľnej menšine; z čoho vyplývala potreba venovať osobitnú pozornosť ich potrebám a odlišnému spôsobu života pri vypracovávaní riešení nezákonného užívania pozemku alebo rozhodovaní o možnom náhradnom bývaní.

55. Ani z daného rozhodnutia nevyplýva garantované právo na bezplatné bývanie v nájomných bytoch, vôbec neriešilo finančné otázky a plnenia, napr. vo vzťahu k bezdôvodnému obohateniu. Skutková situácia v uvedenom prípade nie je totožná, je úplne iná. V danom prípade išlo o dlhodobé bývanie na určitom mieste bez iných vzťahov a povinností, pričom je vyzdvihnutá skutočnosť odlišného spôsobu života, čím sa rozumie spôsob bývania, sloboda pohybu, atď. Oproti tomu však v rozhodovanom prípade ide o odlišnú situáciu, kedy dlhodobo mesto poskytlo bývanie, dokonca zohľadniac špecifiká vyššie uvedené, primerané potrebám ale aj sociálnym možnostiam obyvateľov danej bytovky. Predmetom spomenutého konania nebolo neprispôsobivé a protiprávne konanie, neplnenie si finančných povinností, v tom je rozdiel. Čo žalovaná 2/ zdôrazňuje, je právo na náhradné bývanie, nič iné. Neodkázala na potrebu odlišného spôsobu života. Rozhodne nemožno za odlišný spôsob života tolerovať rušenie nočného pokoja a iné priestupky, ktorých sa žalovaná 2/ dopustila, ledaže, mesto vytvorí také podmienky, kde to bude možné a to vytvorenie primeraného bývania v kvalite a vo vzťahu k špecifickým požiadavkám, ktoré by bolo možné naplniť jedine takým bývaním, ktoré by bolo umiestnené v časti, kde

by nemohlo dochádzať k obťažovaniu ostatných občanov. Aj to za predpokladu, že by boli riadne plnené povinnosti spojené s bývaním. Vzhľadom na špecifikum života nie je garancia, že pridelenie náhradného ubytovania s odkazom na bytovú politiku žalobcu naplní dané očakávania, preto aj argumenty vo vzťahu k prideleniu bytov odvolací súd nepovažuje za relevantné, čo nakoniec okresný súd správne vyhodnotil.

56. Odvolací súd opakovanne poukazuje na prípad Bagdonavicius a ďalší proti Rusku - 11. október 2016. Vec sa týkala zbúrania domov a núteného vystaňovania osôb rómskeho pôvodu, ktoré žili v obci v Kaliningradskej oblasti. Sťažovatelia najmä tvrdili, že vystaňovanie a zbúranie ich obydlí zasiahlo do ich práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života a obydlia. Namietali tiež porušenie práva na pokojné užívanie majetku. Napokon uviedli, že policajné výsluchy, ktoré niektorí z nich absolvovali, im sťažili výkon ich práva na podanie individuálnej sťažnosti. Súd rozhodol, že došlo k porušeniu článku 8 Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života a obydlia). Konštatoval, že v konaní o zbúraní obydlí sťažovateľov sa nepreskúmala proporcionalita zásahu v súlade s požiadavkami článku 8; a že vnútroštátne orgány s nimi pred nútením vystaňovaním reálne nekonzultovali možnosti náhradného bývania, vychádzajúc z ich potrieb.

57. Ak žalovaná 2/ v odvolaní vytyka súdu, že nezohľadnil špecifické faktory, odvolací súd tento názor nezdiera, pretože súd posúdil aj tieto faktory. V danom prípade musel prihliadnuť na všetky špecifiká daného prípadu. K osobitosti ako príslušníkov rómskej komunity odvolací súd uvádza, že mestská samospráva môže pomôcť žalovanej a jej deťom rôznymi spôsobmi, a to prístupom k sociálnym službám, ktoré môžu pomôcť zlepšiť ich životné podmienky. Tieto služby môžu zahŕňať poradenstvo, pomoc pri hľadaní práce, vzdelávacie programy a podporu pri zvládaní každodenných úloh. Finančnou pomocou, môže poskytnúť finančnú pomoc alebo výhody, ktoré môžu pomôcť pokryť náklady na bývanie, stravu, ošatenie a iné základné potreby, čo si mesto aj plnilo. Môže poskytnúť podpora pri hľadaní práce, aby sa žalovaná mohla stať finančne nezávislou ako aj právnu pomoc, čo má žalovaná 2/ zabezpečené. Je dôležité poznamenať, že konkrétne možnosti a programy sa môžu líšiť v závislosti od konkrétnej mestskej samosprávy a dostupných zdrojov. Preto je dôležité, aby sa žalovaná obrátila na svoju mestskú samosprávu a zistila, aké možnosti sú pre ňu dostupné. Žalovaná však ignorovala výzvu mesta. Odvolací súd poukazuje na to, že súd zohľadnil všetky podstatné okolnosti prípadu vo svetle právnej úpravy. Názory uvedené v odvolaní odvolací súd považuje nad rámec právnej ochrany žalovanej 2/, kde do úvahy prichádza už len sociálna politika štátu a samosprávy s jej podporou.

58. Z dokazovania je zrejmé, že žalovaná 2/ neparticipuje na tvorbe sociálneho fondu, ani iných povinnostiach voči štátu, nie je ani zrejmé, či vôbec niekedy pracovala. Zato v odvolaní opakovanne poukazuje na deti, o ktoré sa stará a poukazuje na to, že rodina musí byť spolu. Odvolací súd len dopĺňa, že podľa § 28 ods. 1 písm. a) Zákona o rodine súčasťou rodičovských práv a povinností sú najmä sústavná a dôsledná starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývin maloletého dieťaťa. Je zjavné, že žalovaná 2/ svojím príkladom správania sa porušuje povinnosti v starostlivosti o výchovu detí, a tým, že nijako nezabezpečuje svojím pričinením príjem rodiny, tak ohrozuje aj výživu detí. Ak matka porušuje svoje povinnosti, potom môžu prísť do úvahy výchovné opatrenia v záujme maloletých detí, ktoré môžu byť matke aj odňaté, teda môže byť obmedzená alebo zbavená rodičovských práv. Odvolací súd prihliadol v zhode s okresným súdom na všetky špecifiká prípadu a dospel k záveru, že jeho rozhodnutie je správne.

59. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v súlade s ustanovením § 396 ods. 1 CSP, § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 CSP a § 257, keď v odvolacom konaní bol v celom rozsahu úspešný žalobca, preto mu vznikol nárok na náhradu trov odvolacieho konania, avšak aplikoval § 257 CSP, podľa ktorého výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa. Tieto videl odvolací súd v sociálnych aspektoch, ktorý vystupuje do popredia vtedy, keď povinná strana sporu nemôže uhradiť náhradu trov konania, resp. ich môže uhradiť len s veľkými ťažkosťami.

60. Senát krajského súdu prijal toto rozhodnutie pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).
Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,

c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,

d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,

e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo

f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,

b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP)

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Ak zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie,

a) ktorému súdu je určené,

b) kto ho robí,

c) ktorej veci sa týka,

d) čo sa ním sleduje a

e) podpis.

(§ 127 ods. 1 CSP)

Ak ide o podanie urobené v prebiehajúcom konaní, náležitosťou podania je aj uvedenie spisovej značky tohto konania (§ 127 ods. 2 CSP).

Strany konania majú možnosť zvoliť si advokáta alebo obrátiť sa na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP). Žiadateľ, u ktorého hrozí nebezpečenstvo zmeškania lehoty, môže zároveň so žiadosťou požiadať centrum o predbežné poskytnutie právnej pomoci (§ 11 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa predchádzajúceho odseku neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Ak má dovolanie vady podľa § 429 a dovolateľ na výzvu súdu prvej inštancie na odstránenie väd neodstráni vady, následkom neodstránenia väd dovolania je odmietnutie dovolania.